

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan sveder, imenit nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. Za ostanila plačuje se od četristopne petit-vrate po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 6 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 13.— Četrt leta . . . gld. 3-30
Pol leta . . . „ 6-50 Jeden mesec . . . „ 1-10
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— Četrt leta . . . gld. 4.—
Pol leta . . . „ 8.— Jeden mesec . . . „ 1-40

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Ob jednom opozarjamo obč. gg. p. n. naročnike, kateri nam do 15. oktobra t. l. ne pošljejo naročnine, da jim bo del list ustavljen.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Otvoritev deželnega gledališča.

„Dežela kranjska se klanja umetnosti“ — to je motiv Liebscherjevi aliki za bodočo gledališčno zaveso in velika, iz dna srca izvirajoča navdušenost pri včerajšnji slovesni otvoritvi je dokaz, da se vsi udeležniki te nepozabne svečanosti zavedajo nje znamenitosti, sijajen dokaz, da prešinja ves slovenski narod goreča ljubezen do umetnosti. Ne samo dežela kranjska, ves slovenski narod se klanja umetnosti!

Siromašni, zaničevani in tlačeni naš rod zgradil si je v svojem središču prekrasno palačo, tempelj dramatične muze, posvečen cvetu in kroni poezije, in s tem z nova dokumentoval, da hrepeni iz vse duše po samosvojem kulturnem delovanju in napredovanju ter umeje pomen dramatične umetnosti za narodno življenje. Z vseh strani prihiteli so rodoljubi, da praznujejo s prebivalci glavnega mesta

historični ta dan, s katerim se začne nova in če Bog da lepša doba slovenske dramatike. Vsakdo čuti, da se je z novim gledališčem ustvaril temelj racionalnemu in resnemu delovanju na tem polju, vsakdo vé, koliknega pomena je prav gledališče za socialno in duševno življenje vsakega naroda in iz te zavesti izcimila se je ona plemenita radost, ki se je sinoči tako sijajno manifestirala. Ogenj, ki bo gorel v tem tempelju, ne bo ogreval in razsvetljeval samo posameznega kraja, ampak vso slovensko domovino.

Točno ob določeni uri napolnjeno je bilo gledališče do zadnjega kotička in občinstvo, dame v svetlih slavnostnih in vse vprek izbrano elegantnih toiletah, gospodje v črnih salonskih oblekah, se ni moglo nagledati in prebvaliti prelepe zgradbe. Med navzočniki videli smo gospoda dež. predsednika barona Winklerja z gospo soprogo, gospoda deželnega glavarja Detela z rodbino, deželne odbornike gg.: ces svetnika Murnika, dra. Pappeža, dra. Schafferja in dra. Vošnjaka, predsednika trgovinske zbornice g. Perdana, češke in hrvatske goste, mnogo deželnih poslancev in sploh cvet narodne inteligencije slovenske. Z obžalovanjem pa moramo konstatovati, da smo pogrešali primerne odposlanstva našega oficirskega kora in da smo našli v celi hiši le tri posamezne gg. častnike. Upajmo, da bodo prej ko prej vsaj naši domači gg. častniki opustili neopravičeno nenaklonjenost nasproti slovenski Taliji.

Ko se je po ouverturi iz Glinkine opere „Ruslan in Ljudmila“ dvignila zavesa, stopil je pred občinstvo režiser g. Borštnik in s srečnim patosom deklamiral Funtkov „Prolog“. Deklamacija naredila je močen utis, zlasti ker je prolog pisan s pravim pesniškim zanosom in je prepleten z lepimi poetičnimi mislimi; burni Slava in Živio-klici razlegali so se po vsem gledališču, ko se je po besedah: „Pozdravljena, slovenska nam umetnost, — Tvoj čas je tu — zavesa, kvišku — slava!“ dvignila druga zavesa in smo zrl v bengaličnemu svitu alegorijo predstavljajočo skupino oboja iz „Veronike Deseniške“, sredi skupine pa cesarjev kip, nad katerim

je držala Veronika lovorjev venec. Alegorija sestavljena je bila s tako finim, umetniškim ukusom, osebe grupirane so bile tako srečno, da je bilo moči videti vsako najmanjšo posamnost. Ta od g. ravnatelja Šubica sestavljena alegorija, ki se je na burno zahtevanje vsega občinstva morala trikrat ponavljati, bila je prava „pièce de resistance“ vsega večera ter prouzročila nebrojne Slava in Živio-klice.

Ko se je hrup nekoliko polegel, začela se je predstava „Veronike Deseniške“. Vsebinsko te igre priobčili smo že te dni, zato se nam z njo danes ni treba baviti. Splošen utis je bil dober, ponekod izvrsten, če je pa občinstvo nekako štedilo s pohvalo, uzrok je bila deloma tudi obča raztresenost. Gledališče samo, lepe toilette, krasni kostumi in dekoracije, kakeršnih v Ljubljani še ni bilo videti, vse to je absorbiralo toliko pozornosti, da gledalci niso utegnili uglobiti se v tragedijo. Igra, ki ima jako romantično idejo je bila prav spretno in skrbno uprizorjena. Bogati kostumi vzbudili so splošno občudovanje in tudi lepih dekoracij se ni mogel nihče nagledati. — O igri sami spregovoriti nam je le malo besed. Strog kritik grajal bi morda nekatere posamnosti, a v celoti ni igri odrekli pohvale; zamisel je izvestno poetična in če tudi ne nova, vendar ji primerna tragediji. Glavna hiba njena je pač ta, da nedostaje notranje jedinstvo; igra je sestavljena le bolj iz epizod, vsak prizor ni neizogibna posledica predidóčega, vse, kar se godi, ni dovolj motivirano, niti tehnično niti psihološko, in zato gledatelj neverjetno. Značaji glavnih oseb risani so preveč medlo in ker naši igralci deloma še niso vajeni tragičnemu govoru, tudi niso mogli teh značajev oživiti in vzbuditi zanimanje za njih delovanje in nehanje. Mnoge gledalce motilo je tudi to, da je v igri preveč in dolgih dijalgov, v katerih se pripoveduje to, kar bi se bilo deloma moralo v interesu jednote igre zgoditi na odru. V mislih imamo tu pred vsem dijalog Friderik Soteščanov pričetkom drugega dejanja, a marsikomu se tudi nekoliko pristiljeni efekti ob koncu skoro vsakega dejanja niso videli prav umestni. Navzlic tem in še nekaterim drugim nedostatom pa se mora priznati, da je v igri mnogo jako dra-

LISTEK.

Prolog

pri slavnostni otvoritvi deželnega gledališča v Ljubljani
dne 29. septembra 1892.

Oklenil se je torej dični bram,
Da vánj slovesno se nocoj preseli
Umetnost naša, ki pod streho nizko
Iskati si je morala zavetja,
Ko jo iz kota ónega celó,
Kjer bivala sirota je pred leti,
Pregnal požar je ljut . . . Še nekaj hipov,
In prvič se odkrije pozorišče,
Kjer nam življenja igra izpremembna
Kazala bode tragiške prizore,
Kazala tudi mnog vesel obraz . . .
Radóst, ki bere se na vsakem lici,
Gospóda častna, to pogléd je lep;
Nocojšnja obča oduševljenost,
To blagoslov iskren je hiši novi!
Nocoj pač lahko gledamo nazaj,
Ne da bi nam bridkost zalila srca,
Ko dvigajo podobe se pred nami,
Katerih, žal, slovenska zgodovina

Iz časov vseh nam kaže sto in sto!
Saj danes nas prešinja ta spomin,
Da óni bój, pogostoma brezupni,
Ki bije ga od davnih dnij naš rod
Za sveti jezik svoj, za boljše čase,
Ni bil zaman; zavest obhaja nas,
Da v resni drami naše zgodovine
Večer nocojšnji je svetál prizor,
Ko po stoletnem trudu zmagovito
Proslavlja svoj uspeh junak-Slovén! . . .

Pred leti sto, kaj bili smo, in kaj
Umetnost naša bila je tedanja?
Ponosno v óni dóbi govor tuj
Zvenél je po slovenskih pokrajinah,
Umetniki so tuji nam kazali
Na odru slike tuje poezije,
Ker svojih nismo še imeli slik!
A čas je prišel, ko je ded strmél
Zaslišal prvi glas slovenski z odra,
Ko pesem je slovenska kakor sèn
Objela mu dubá, ponižna res,
A pesem, kakor da prihaja z néba! . . .
Tedaj umetnost višnja prvič je
Na javnem odru govorila z nami,
In na prosvetnem pozorišču našem
Bil to prizor je prvi, ko nastopil
Naš rod je kot junak, čegár ideja:

Ustvariti na ródni zemlji svoji
Umetnost si domačo — ob, zajedno
Bila je njega — tragiška krivica! . . .

Gospóda moja, slike še nocoj
Iz dnij poznejših vidimo vesele,
A žal, prizorov je bridkostnih več,
Ko to umetnost, komaj zasnovano,
Uničiti je htela moč protivna,
Ko skoro mislil je slovenski rod,
Da njega drama se izpremeni
V tragedijo, da v bóji za idejo
Upehan, strt se zgrudi v prah — nikdár,
Ne, prišlo ni takó! Požar sicer
Vpepelil nam celó je gledališče,
Kjer nas ljubili niso, le trpeli,
Umetnosti pa naše ni končal!
V zavetje tesno je zbežala tákrat,
Da ondu željno bi čakala časa,
Ko nam odkrije vse lepote svoje,
Katerih v preponižnem dómu ónem
Razvijati nikdár ni mogla vseh!
Ta čas je tû! . . . Nocoj, v slovesni uri,
Ko v národa slovenskega imeni
Poslopje novo posvečujemo,
Izginejo naj vsi spomini drugi,
A ta spomin vsekdar ostani nam:
To gledališče, ki je najprej naše,

matičnih momentov, od katerih treba posebno omeniti velikega prizora mej Celjskima grofoma, očetom in sinom, s katerim se pripravlja in utemeljuje katastrofa. Vrhunec dramatičnega efekta pa dosega igra v za tem sledečem zadnjem prizoru tretjega akta.

Kakor rečeno, bila je igra skrbno uprizorjena in se je igrala prav gladko in točno. V prvi vrsti in s posebnim zadoščenjem omenjena bodi gospá Borštnikova, ki je s svojo, v vseh malenkostih umetniško dovršeno igro znova sijajno pokazala izredno svojo nadarjenost. Vse, kar se je vršilo v njenem srcu, vsa raznovrstna čustva, ki so jo pretresala, nežno sanjarstvo, grozna, moreča skrb in zdvajanje zapuščene in prevarane ter krivično obsojene žene, za vse je našla tako pristnega, neprijetnega, dušo pretresujočega izraza, da je res dosegla najvišji smoter tragedije, vzbudila je v gledalcih sočutje in strah. Nekako ponosno rečemo, da se more gospa Borštnikova kot herojna smelo meriti tudi z odličnimi močmi tujih narodov. Gosp. Borštnik žrtvoval se je skupni stvari v korist in prevzel precej nesrečno in malo hvaležno ulogo Vukášina, iz katere je naredil z znano in priznano svojo spretnostjo, kar se je sploh narediti dalo. Pohvalno je nadalje omeniti gg. Sršena, Danila in Verovškega. G. Sršen igral je jako dobro in prav srečno karakterizoval demonično-podlega Sotččana, g. Danilo, čigar kostum pa zlasti za tretji in peti čin pač ni bil posebno primeren, trudil se je pošteno, da reši svojo ulogo in g. Verovšek kot Herman Celjski zastavil je vse svoje moči, da ne zaostane za drugimi. Vender pa uloga trdega in neizprosne grofa Celjskega ni ugajala njegovemu temperamentu in zlasti v že omenjenem velikem in visokodramatičnem prizoru v tretjem dejanju se niti on niti gospod Danilo nista mogla vspeti tako visoko, da bi bil prišel ta prizor do popolne veljave. Vender pa to pišemo na rovaš tudi prvemu nastopu v novi hiši in prepričani smo, da bo v tem pogledu že pri današnji reprizi moči zabeležiti napredek. Epizodisti so večinoma zadostovali, posebno nam je ugajal g. Perdan kot pater Tirbucij, a tudi gospa Danilova in gđ. Slavčeva napravile ste iz svojih neznatnih ulog, kar je bilo sploh mogoče. Trem Celjskim vitezem v četrtem dejanju pa bi priporočali nekoliko več dramatične živahnosti, kajti proklinjanje lastnega sina vender ni tako vsakdanja stvar, da sme pozvan svedok in gledalec takega prizora ostati čisto hladnokrven.

Po končani predstavi sešli so se obiskovalci, ker nam nedostaja primerne salona, v raznih gostilnicah. Tuji gostje in mnogi domačini zbrali so se v hotelu „pri slonu“, kjer se je v ožjem krogu razvila prijetna zabava, pri kateri je g. ces. svetnik Murnik, povdarjajoč pomen novega gledališča, napil zgraditeljema gg. Hraskemu in Hrubemu.

Došlo je tudi lepo število brzojavnih pozdravov, tako iz Prage (10) Hrudima, Silovke, Olomuca, Belegagrada, Zagreba, Trsta itd.

Preprosto in nekako domače končal se je ta,

Ponosna bodi priča, da Slovén
Poslednji ni v številu národov,
Ki kdáj zaščitniki so bili zdušni
Jeziku, dómu in zató — prosveti.

In če nocoj v minule dni lahkó
Upiramo pogléd, ne da bridkost
Zalila bi nam srca, pač takisto
Oziramo lahkó se v dni bodoče!
Pred nami dóba se odklepa nova —
Kaj nam prinese, kdo pové nam to?
A bodi kakorkoli: tega vselej
Zavédajmo, gospóda se častita,
Da delo resno le rodí uspeh!
Potem v sijajni novi hiši tej
Učakamo resnično zlate čase,
In upravičeno slovenski rod
Ponašal bode se pred tujim svetom:
„Poslopje to je viden spomeník,
Da vselej zmaga národ, čegar delo
In ako treba je, celó trpljenje,
Prosveti le je bilo posvečeno! . . .

Na čast in slavo našega imena
Razkrij se torej, pozorišče, zdaj!
Prizori naj vrsté se slikoviti,
A mi zakličemo iz duše dná:
„Pozdravljena, slovenska nam umetnost,
Tvoj čas je tu — zavesa, kvišku — slava!“

A. Funtek.

toli željno pričakovani in toli pomembni dan, brez posebnega šuma in hrupa. Videlo se je, kakor da čuti vsak posameznik, koliko resnega napora in truda bode še treba, dokler se slovenski dramatik zagotovi bodočnost. Od narodnega stanovništva Ljubljanskega zavisen je sedaj v prvi vrsti obstanek in razvoj slovenskega gledališča. Ako dokaže, da vé ceniti pomen slovenskega gledališča, ako je bode dejanski podpiralo, popela se bode naša dramatika kmalu na stopnjo prave umetnosti in bode neizcrpen vir plemenite zabave in dušne naslade. V to ime kličemo iz dna srca: Vivat, crescat floreat dramatika slovenska!

Deželni zbor kranjski.

V Ljubljani, 27. septembra.

Popoludanska seja.

V popoludanski seji, ki se je pričela ob 4. uri, govoril je v generalni debati še poročevalec Šuklje, čegar govor smo že prijavi.

Potem se je prestopilo v podrobno razpravo. Finančnega odseka poročilo pravi:

Finančni odsek je na drobno pretresal izročeni mu proračun deželnega zaklada za l. 1893. ter ga s tem predlaga slavnemu deželnemu zboru v končno rešitev.

Deželni odbor proračuna za leto 1893. skupno potrebnostino s 800.405 gld., skupno pokritje z 841.242 gld., torej se kaže presežek s 40.837 gld.

Po računu finančnega odseka pa znaša skupna potrebnostina 837.557 gld., skupno pokritje 844.022 gld., torej znaša presežek le 6465 gld.

Svoj navet utemeljuje finančni odsek tako-le:

Potrebščina znaša: I. Troški deželnega zbora 14.514 gld. II. Administrativni troški 53.491 gld. III. Troški za deželno posestvo 7680 gld. IV. Troški za deželno-kulturne namene in vodne zgradbe 51.125 gld. V. Troški za javno varnost 26.261 gld. VI. Troški za zdravstvo 9657 gld. VII. Troški za dobrodelne naprave 230.043 gld. VIII. Troški za pouk, omiko in dobrodelne namene 217.873 gld. IX. Troški za občila 127.150 gld. X. Troški za pripravo in vojaške namene 11.350 gld. XI. Primankljaj deželnega posojilnega zaklada 83.410 gld. XII. Razni troški 5000 gld. V primeri s proračunom deželnega odbora je preliminar finančnega odseka s skupno potrebnostino 837.557 gld. pri redni potrebnosti višji za 6807 gld., pri izredni za 30.345. — Pokritje: I. Prihodki iz deželne imovine 55.302 gld. II. Prihodki iz javnih naslovov 3582 gld. III. Prihodki iz deželnih zavodov in razni prihodki 86.444 gld.

Skupna svota vseh prihodkov deželnega zaklada za leto 1893. znaša tedaj 844.022 gld. V primeri s proračunjenim skupno potrebnostino v znesku 837.557 gld., kaže se torej končni presežek s 6465 gld.

Posl. Povše stavi pri poglavju IV. potrebščine nastopni predlog:

Deželni odbor se pooblašča pospeševati konje-rejo, in sicer s tem, da deli podporo za nakup mladih kobil težkega konjskega plemena, ter sme v to svrho do 1000 gld. porabiti, za kar ima svoječasno izposlovati naknadno kreditno odobrenje.

Predlog vzprejme se brez ugovora.

Posl. Mesár stavi pri istem poglavju resolucijo:

Deželni odbor naj iz svote podeljene za povzdigo kmetijskega gospodarstva sploh zopet porabi primeren znesek v to, da v prihodnjih letih zopet vrši posebno premiranje konj v Bohinju.

Posl. Lavrenčič povdarja nujno potrebo, da se izvrši uravnava vodá v vipavski dolini. Pravi, da neče segati zopet v sršenovo gnezdo in reči, da gledališče ni potrebno, ali uravnava vodá zdi se mu še bolj potrebna.

Posl. Kavčič pravi: Reklo se bode, da se dela za napravo vodnjakov niso mogla izvršiti, ker niso tehnične moči na razpolaganje. Kdaj pa bode čas za tako nujne potrebe? Deželni odbor naj bi skrbel, da se kaj stori za napravo vodnjakov na Krasu, da bodo ljudje vsaj imeli pitne vode, ki je tako silno potrebna.

Posl. dr. Papež pritrdi, da se za uravnavo vipavskih vodá res ni storilo, kar bi bilo treba. Pomisliti pa je, da bode trebalo mnogo dela, predno se bode moglo pričeti s to uravnavo. Pred vsem bodejo se morale osnovati vodne zadrage. Nekaj pa se je venderle storilo. Izreka željo, da bi se posrečilo deželnemu odboru, da dobi od vlade 5 % prispevka za ta dela.

Deželni predsednik baron Winkler saggovarja vlado proti očitaniu, da ne stori svoje dolžnosti. Dokler ni deželnega zakona o tej zadevi, vlada ne more storiti ničesar.

Poročevalec Šuklje izreka željo, naj se pošuri delo in izdelajo projekti za vodne sgradbe v Vipavi. Priporoča resoluciji posl. Povšeta in posl. Mesarja. Pri glasovanju vzprejmeta se obe, kakor tudi predlog finančnega odseka.

Pri poglavju VII. konstatuje poročevalec Šuklje, da so pogajanja za nakup terena za zgradbo nove bolnice dognana in naznani nastopno resolucijo odsotnega barona Schwegla:

Z ozirom na sklep slavnega deželnega zbora z dne 8. aprila 1892 pooblašča se deželni odbor za slučaj, ako bi se pri načrtih za zgradbo bolnice pokazala potreba primernih spoznanih sprememb, da izvrši te spremembe proti temu, da se ob dognani primernosti teh sprememb ne bo več izdalo, nego bodo opravičevale prihranitve v bolniški režiji utemeljene v teh spremembah.

Posl. dr. Bleiweis priporoča resolucijo in pravi, da bodo nekatere spremembe potrebne pri kurjavi in razsvetljavi vled neprijetnih izkušenj, ki jih imamo v tej zadevi iz blaznice na Studenci. — Resolucija barona Schwegla in finančnega odseka predlog se vzprejmeta.

Posl. Hribar oglasi se pri poglavju VIII. in priporoča, naj deželni odbor skuša, da pridobi za deželni muzej zbirko polžev in mahov župnika Robiča. Izvedenca gg. prof. Hubad in Voss izreka sta se ugodno o njej. Iz inozemstva dobil je že gosp. Robič ugodno ponudbo, želeti pa je, da ta zbirka ostane v deželi.

Posl. dr. Papež se strinja s predgovornikom in pravi, da zbirko g. Robič prepusti za 1500 gld. in da so plačilni pogoji ugodni.

Posl. Hribar oglasi se pri poglavju IX. in priporoča prošnjo občine metliške in gospodarskega odbora glede cestne zveze z Dolenjsko železnico. Naj bi se deželni odbor oziral nanjo, kolikor mogoče. Isto tako priporoča cesto iz Dolenjega Bernika do Vodice.

Glede južne železnice izreka pritožbo, da premalo spoštuje narodno ravnopravnost. Krivica, ki se dela ta slovenskemu narodu, mora se pobijati. Naš jezik se zasmehuje, o njem ni duha ne sluha, vse je le nemški in laški. Tako postopanje ni dostojno zavoda, kakor je južna železnica. Navaja razne nedostatke, tako n. pr. izklicavajo povsod in tudi v Ljubljani vratarji vse le v nemškem jeziku. Drugi narodi stavijo svoj jezik povsod v prvo vrsto, pogledimo le Madjare, kako odločno postopajo. To niso malenkosti, katere bi smeli prezirati. Pripoveduje, kako je neki uradnik v Postojni se razžaljivo izrazil nekemu potovalcu, ki je zahteval listek II. razreda, rekoč mu: „Im 19. Jahrhunderte sollte doch jeder gebildete Mensch deutsch verstehen.“ To je skrajna predrznost! Pri državnih železnicah je vsaj nekoliko bolje.

Dalje omenja, da se je osnoval konsorcij za zgradbo železnice iz Sv. Petra v savinjski dolini (na progi Celje—Šoštanj—Velenje) do Kamnika in do Kranja. Ta železnica bode važna za našo deželo, posebno če se dodela železniška zveza iz Trsta v Loko in preko Ljubela. Take železnice se tudi izplačujejo dobro, to nam priča Kamniška in jednako se nadeja tudi od Dolenjske. Treba je, da že danes izrečemo svojo misel o tej zadevi, zato stavi resolucijo:

Deželni zbor vojvodine Kranjske priznava, da bi železnična zveza Celje—Kamnik in Kamnik—Kranj bila velike važnosti za narodno-gospodarski razvoj dežele Kranjske in izreka, da bode s prevzetjem primerne zneska glavninskih delnic rad podpiral svoječasnó zgradbo teh železnic.

Posl. dr. Schaffer pravi, da se mu resolucija zdi premalo utemeljena. Če se pa strinja gosp. Hribar s tem dostavkom, „da se stvar izroči deželnemu odboru, da jo uvaži in poroča o njej,“ ne bode stavljal posebnega predloga.

Posl. Hribar izjavi, da se strinja s tem dostavkom in resolucija se torej vzprejme v tem smislu.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 30. septembra.

Deželni zbor.

Vsi deželni zbori razen solnograškega in bukovinskega zaključili so zasedanje. Sólnograškemu

dež. zboru dovolila je vlada, da radi rešitve nekaterih nujnih reči zboruje še do sredi oktobra meseca. Zasedanje delegacij ne moti zbornanja deželne zbornice, ker delegat za solnograško ni deželni poslanec. — V bukovinskem dež. zboru vršila se bo danes volitev dež. odbornika in je gotovo, da bo izvoljen rumunak veleposelnik. Manjšina obelodanila je pred to dva važna spisa; protokol, napisan pri posvetovanju zmernih strank o skupnem delovanju in pritožba, katero so te stranke predložile vladi o bukovinskih razmerah. Obe publikaciji vzbujata veliko senzacijo.

Nemška levica.

Delovanje čeških strank, zlasti mladočeška adresa in staročeški predlog o jezikovni ravnopravnosti pri vseh javnih uradih, vzbudili so zopet enkrat za vznemirjenje vedno pripravljene levitarje. Dali so ji duška v klubovi seji, v kateri so se slovesno izrekli, naj komisija za razdelitev sodnih okrajev na Češkem svoje elaborate gotovo in zanesljivo izdela še pred Božičem, da bode vladi mogoče predložiti jih v drugi polovici zasedanja, to je koj po novem letu. Razen te popolnoma nenevarne izjave, govorili so gospodje še mnogo o svoje stranke novi organizaciji in o preklicanih nacionalcih, ki jim delajo toliko preglavice, potem pa razposlali po vsem svetu dolgo poročilo o tej seji. Stranka ki se že smeši, ne more stati na trdnih nogah.

Nepotrebni troški.

namesto grofa Szeczenya imenovan je avstrijsko-ogerskim poslanikom v Berlinu Ladislav Szögyeny Marich. Vsak poslanik velja na leto par stotisoč goldinarjev. Razodni diplomatičji uvideli so že davno, da so poslanski povse nepotrebna institucija, katera nima drugega namena, kakor zastopano državo reprezentovati. Politični posli in opravi bi se prav lahko vršili brez teh gospodov, kateri na politiko samo nič ne uplijejo. Tu bi država lahko prištedila več milijonov vsako leto a drž. stroj tekel bi brez poslanikov prav tako gladko, kakor sedaj.

Hrvatska in Vatikan.

Zagrebski „Obzor“ priobčil je te dni senzacijonelen dopis iz Rima, v katerem se razsvetljuje razmerje mej Vatikanom in Avstro-Ogersko monarhijo. Dopisnik dolži koj uvodoma Ogrsko, da je sedanje slabo razmerje zakrivila. V Vatikanu poznajo cerkvene razmere v marijanskem kraljestvu in odtod izvira nezaupnost proti vsemu, kar pride iz Ogrske. V ogrsko hijerarhijo so bile utihotapljene osebe, katerim je bila cerkev deveta briga. V Rimu vedo, da se na Ogrskem pri imenovanju škofov gleda bolj na politične, kakor na verske zasluge. Škofija je nagrada in jamstvo za politična dela. To je proučeno, da se kurija neče prenehati in zato še vedno ni imenovan Zagrebski nadškof. Zanikarne razmere v katerih je pokojni kardinal-nadškof Mihajlovič po dvajsetletnem pastirovanju zapustil nadškofijo, katero je bil dobri pastir Haulik uzorno uredil, so splošno znane, in prav zato želi sv. oče, da dobodi ta nadškofija vladiko, ki je duhovnik z dušo in srcem in ki pozna svojo čredo. Faktorji pa, katerim gre kaka beseda, se doslej glede tega pastirja niso mogli zjediniti. Iz zgoraj navedenih uzrokov želi rimska kurija, da bode dobiči Zagrebski nadškof rojen Hrvat, zato je gotovo, da bodo mogli Hrvatje biti zadovoljni, naj zasede škofijaki prestol kdor koli od tistih, mej katerimi bo papežu izbrati moža. Dopisnik naznanja nadalje, da sta že natisnjeni dve tretjini glagoliškega misala, namenjenega za črnogorsko metropolijo, sedaj pa se vrše obravnave, da bi papež dovolil tudi katolikom v Srbiji slovensko liturgijo.

Vnanje države.

Srbske homatije.

Radikalni vodje potujejo po deželi in prirejajo ljudske shode. Rajko Tajsic sklical je v svojem volilnem okraju takšen shod in došlo je 600 kmotvalcev. Liberalci posnemajo vzgled radikalcev, a uspeh njih shodov je vedno isti: radikalci pridero na zborovališče, razženejo liberalce in naklestijo njih glavarje in navzočne politične uradnike. Nazvlic temu, da so izgreli na dnevnem redu, dokazuje bivši minister Garašanin v svojem glasilu, da se revolucije ni bati, ker je nemogoča.

Nemška vojska.

Javno mnenje na Nemškem razburja že dlje časa govorica, da bo vlada stalno vojsko izdatno pomnožila in s tem seveda silno obremenila davkoplačevalce. Dosedaj bilo je stalne vojske 487.000 mož, odslej pa naj je bode 582.000, to je kar za 20 odstotkov več. Vsako leto pozvanih bi bilo 72.000 mož več v vojaško službovanje kakor dosihdob. Nemčija misli s tem nadkriliti francosko vojsko za 70.000 mož. Troški za to povečanje so velikanški; povprečno računano veljalo bi 100 milijonov mark na leto. Ali bodo Nemci izmogli toliko svoto — je nerešeno vprašanje.

Nemci v Afriki.

V bitki pri Dagbi, kjer so francoski vojaki po težkem naporu premogli dahomite in pognali v beg, rabili so črnci nemške puške. Po bitki našli so Francozi mnogo orožja nemške provenijencije. Nemški kulturonošci prodajajo dahomitom in drugim takšnim narodom orožje, čeprav je to proti mejnarodnemu običaju. Francoska vlada storila bo odločne korake, da se ta stvar končno ustavi.

Domače stvari.

— (Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Apače in okolico) sklenila je sledečo izjavo: Podružnica za „Apače in okolico“ obžaluje in obsoja vsako nedostojno postopanje proti uzornemu narodnjaku gosp. Luki Svetcu, naj se to zgodi bodi si od posvetne ali duhovne gospode. — Kakor je prečastiti gosp. Luka Svetec vedno nevstrašeni in vstrajni boritelj za pravice svojih rojakov, tako še v svoji sivi starosti nevtrudno deluje za blagor in krščanski napredek Ciril-Methodove družbe. Kot pravi ter vzgledni poštenjak brani in goji gosp. Luka Svetec ono neumrljivo narodno jedinstvo, katero je poklonil človeškemu rodu Bog sam. — Zato naj ga Premilostljivi ohrani slovenskemu narodu še mnogaja leta!

— (Slovensko gledališče.) Danes je druga slovenska predstava v novem gledališču. Ponavljala se bode „Veronika Deseniška“, pred igro pa „Alegorija“. Začetek je ob 1/2 8. uri. Cene so navadne, kakor je razvidno z gledališkega lista, ki ga prijavljamo na drugem mestu. Brez dvoma bode tudi danes gledališče prav dobro obiskano.

— („Národní Listy“) prinašajo v včerajšnji številki izborni, simpatično pisan listek iz peresa dr. Karla Kadleca, tajnika češkega Narodnega gledališča, in to pod zaglavjem „K otevrni slovinškého divadla.“

— (Na adresu slav. vodstva c. kr. drž. železnice.) Iz voznega reda, kateri stopi v veljavo dne 1. oktobra, razvidimo, da je vodstvo opustilo vlak, ki je doslej o polnoči vozil na Gorenjsko. O poletnem času se občinstvo resni mnogo vozilo s tem vlakom, čeprav je omogočil Gorenjcem, da jim ni bilo treba prenočevati v Ljubljani. Sedaj po zimi pa pogrešali bodo Gorenjci, zlasti obiskovalci gledališča ta vlak prav močno in zato se na-dejamo, da bo slavno vodstvo uvaževaje to okolnost, zopet vlak uvedlo, oziroma da bodo poklicani faktorji izpregovorili na pristojnem mestu resno besedo.

— (Darila za deželni muzej.) Kranjskemu deželnemu muzeju darovali so: gosp. grof A. Auersperg tratnega strnada; stavbinsko vodstvo Dolenjske železnice več urn, tri rimske vodovodne cevi in dve rimski grobni svetilki; gospica L. Bizail v Vipavi bakren rimsk denar; gospa A. Borota 5 rimskih in 21 novijih denarjev; učitelj g. Črnologar v Šmarji opeko iz l. 1611 z grbom Zatičine.

— (Posebni vlak na Trsat in Reko.) ki se odpelje jutri iz Ljubljane, utegne ugajati v prvi vrsti vsem onim, ki žele videti Opatijo in najkrajše del jadranskega obrežja. Tako lepa prilika se jim ne bode ponudila kmalu, kajti tudi pri znanih Schröcklovih vlakih so vozne cene mnogo višje. Za priprave in zadostne prostore v vlaku je skrbjeno. Vozni listki se bodo dobivali tudi pri odhodu vlaka na vseh postajah.

— (Promenadni koncerti) vršili se bodo meseca oktobra, če bode vreme ugodno, dne 2., 9., 16., 23. in 30. v „Zvezdi“ vselej ob 1/2 12. uri dopoludne.

— (Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine Ljubljanske) od 18. do 24. septembra 1892. Novorojencev je bilo 18 (= 3.05 ‰), mrtvorojenec 1, umrlih 23 (= 38.5 ‰), mej njimi za grižo 5, za vrtico (davico) 1, za jetiko 5, za vnetjem sopilnih organov 1, za želodčnim katarom 1, vsled starostne oslabelosti 6, za različnimi boleznimi 4. Mej umrlimi je bilo tujcev 5 (21.7 ‰), iz zavodov 5 (21.7 ‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli: za tifuzom 1, za grižo 15, za oslovskim (dušljivim) kašljem 7, za vrtico 2.

— (Iz Višnjegore) se nam piše: Z ozirom na notico v št. 220 „Slov. Naroda“, da se bo proga Grosuplje - Straža počela v četrtek 29. graditi v Bršlinu, poročam vam, da se pri nas že nad tri tedne jako pridno dela in bo proga skoro v dolžini 2 kilometrov ter na prostoru, kjer pride kolo-dvor v nasipu, gotova. Občudovati se mora pač disciplina delavcev in ljubeznivost podjetnikov in njihov inženjerjev. Življenje je tudi vse bolj živahno pri nas, sosebno ob praznikih in nedeljah. Lep denar bode ostal pri nas in slava vsem, ki so delovali na uresničenju dolenjske železnice! Dal Bog vsem, bodisi podjetnikom kakor delavcem svoj blagoslov!

— y. —

— (Tamburaški zbor v Metliki) ima v soboto 1. oktobra svoj prvi ustanovni koncert z nastopnim vzporedom: 1. Oj Hrvati! popotnica.

2. Farkaš: „Sretan imendan“. 3. „Vienac hrvatskih pjesama“. 4. „Santa Lucia“, napuljska barkarola, 5. „Na Pungertu“. — Odmor. — 6. „Naši biseri“. 7. Alstrom: „Valse elegants“. 8. Farkaš: „Potpourri hrv. pjesama“. 9. Narodni ples „Povračanac“. 10. Lichtenegger: „Liepa naša domovina.“

— (Najvišje darilo.) Nj. Vel. cesar podaril je cerkveni občini Lozice za napravo notranje cerkvene oprave in ustanovitev novega pokopališča znesek 200 gld. iz zasobne blagajnice.

— (Slovenska gostilna v Gradci.) Piše se nam: Bivši restavrater „Ljubljanske Čitalnice“ g. Franc Kaube, sedaj lastnik gostilne „zum Brandhof“, je napravil posebno sobo za ude akad. društva „Triglav“ in jo je tudi jako ukusno okrasil. Na to se tudi Slovenci iz domovine opozarjajo, ako pridejo v Gradec, naj blagovole priti mej slovenske akademike. — Tudi g. Franc Blank, kavarničar „Caffe Wien“ Rechbauerstrasse se nadalje priporoča društvu „Triglav“ in drugim Slovincem.

— (Električna razsvetljava v Gorici.) Veleobrtnik Franc pl. Mulisch v Gorici prosil je dovoljenja za izvrševanje pripravljalnih del za električno razsvetljava mesta Goriškega.

— (Učiteljsko društvo za Sežanski okraj) zborovalo bode v Komnu dne 6. okt. t. l. ob 9. uri dopoludne. Dnevni red: 1. Pevska vaja. 2. Prirodopis po življenjskem združitvi. 3. Ljubav do poklica. 4. Učitelj zunaj šole. 5. Predlogi, doposlani do 1. okt. predsedništvu. Odbor.

— (Otroški vrt na Greti.) V nedeljo dne 25. t. m. odprl se je na Greti pri Trstu novi otroški vrt „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v navzočnosti lepega števila otročičev in občinstva; častno je bila zastopana tudi Tržaška ženska podružnica naše šolske družbe. Navzlic strastni protagitaciji upisalo se je lepo število otročičev in še vedno se oglašajo novi.

— (Slavjanska čitalnica v Pulji) priredi jutri v soboto 1. oktobra koncertno zabavo s tombolo. Čisti dohodek namenjen je v korist tamburaškemu zboru, ki ga nameravajo osnovati v Pulji.

— (Čuden frater.) Minoli četrtek prišel je k neki Reški šivilji elegantno oblečen gospod in prinesel s soboj rjavega blaga ter naročil, naj se mu naredi iz njega fraterska halja, ker pojde na neko maškerado — v Zagreb. Dekleta, ki delajo pri dotični šivilji, raznesla so to po mestu in tudi policija je izvedela za to čudno naročilo. Ko je začela iskati moža, odnesel je bil že fratersko haljo in pete. Sodi se, da je tujec nevaren goljuf.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Novo mesto 30. septembra. Včeraj popoldne o najlepšem vremenu v navzočnosti zastopnikov vseh uradov in ogromne množine ljudstva zasadila se je prva lopata na lici mesta Novomeškega kolodvora po c. kr. okrajnem glavarju. Poslanec Šuklje imel slavnostni govor.

Dunaj 30. septembra. Na dan 7. in 8. oktobra določen shod avstrijskih zdravnikov se je z ozirom na kolero preložil na nedolichen čas.

Črnovci 30. septembra. V včerajšnji seji deželnega zbora unela se je pri budgetni razpravi ostra debata o bukovinskih razmerah in to mej Rumuni in koalirano manjšino. Deželni zbor se je odgodil.

Razne vesti.

* (Es ist etwas faul im Staate Dänemark.) Naučni minister baron Gautsch uslišal je po mnogoletnih prošnjah medicinsko fakulteto v Inomostu in ustrezaje njeni nujni želji, imenoval je docenta Dunajske univerze dr. Foltaneka profesorjem za otroške bolezni. Tirolei so bili radosti izven sebe in v svoji hvaležnosti pozabili vse, kar so baronu Gautschu kdaj v zlo steli. A njihova radost trajala je le malo časa. Novi profesor, prišedši v Inomost, prepričal se je hitro, da bi bil lahko na Dunaji ostal, kajti vlada skrbela je pač za profesorja, ne pa za prostore in za postelje za bolnike. Ker je prof. dr. Foltanek uvidel, da bi moral vsaj dve leti brez dela postopati, dokler se uredi klinika, odpovedal se je profesuri.

* (Vesten krvnik.) Sodišče v San Francisku obsodilo je nekega morilca in razbojnika na smrt in naročilo krvniku, da ga spravi na oni svet. Krvnik pa je, ali vsled preobitega dela ali iz družih vzrokov pozabil izvršiti ta nalog, vsled česar ga je sodišče obsodilo na večmesečni zapor. Obsojeni morilec pa si je po pozabljenosti krvnikovi rešil življenje in bil pomiloščen na dosmrtno ječo.

V petek, dne 30. septembra 1892.

V začetku:

Alegorija.

Veronika Deseniška.

Tragedija v petih dejanjih. Po Josipa Jurčiča izvorniku za gledališče predelal Ignacij Borštnik. — Igro uprizori režiser gospod Ign. Borštnik.

Začetek točno ob 1/2 8. uri, konec ob 10. uri zvečer.

Pri predstavi svira godba slavnega domačega pešpolka bar. Kuhn št. 17.

Ustopenina:

Parterni sedeži I. do III. vrste 80 kr. Parterni sedeži IV. do XI. vrste 60 kr. Balkonski sedeži I. vrste 60 kr. — Balkonski sedeži II. in III. vrste 50 kr. Galerijski sedeži 40 kr. Vstopnina v lože 50 kr. Parterna stojišča 40 kr. Dijaške ustopenice 30 kr. — Galerijska stojišča 20 kr. — Sedeži se dobivajo v čitalnični trafiki, Šelenburgove ulice, in na večer predstave pri blagajnici.

Blagajnica se odpre ob 7. uri zvečer.

Tužci:

29. septembra.

Pri **Malléi**: Kolowrat, Krakowsky, Polting, baron Locatelli, Karples, Blau, Wessely, Köstler, Bock, Rosenthal, Lemberger z Dunaja. — **Eigler**, Haring, Schmickl, Wagner iz Gradca. — **Hohn**, Loi iz Kočevja. — **Zrostlik** iz Prage. — **Breznik** iz Zagreba. — **Wurzer** iz Beljaka. — **Regnart**, **Germek**, **Negode**, **Dr. Lukšič**, **Nižetič**, **Didolic**, **Rossman** iz Trsta. — **Arko** iz Ribnice. — **Simon** iz Celovca. — **Robek** z Reke. — **Fröhlich** z Reke.

Pri **Stann**: Siber, Herwegh, Sucharija, Eule, Jeglič z Dunaja. — **Pasarič** iz Zagreba. — **Hasselsteiner** iz Gradca. — **Šubert**, **Kolar** iz Prage.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nem.	Mo. krina v mm.
29. sept.	7. zjutraj	736.8 mm.	14.2° C	sl. zah.	jasno	
	2. popol.	737.0 mm.	23.2° C	sl. jzh. d. jas.		0.00 mm.
	9. zvečer	738.1 mm.	17.4° C	sl. jzh.	jasno	

Srednja temperatura 18.3°, za 4.5° nad normalom.

Dunajska borza

dné 30. septembra t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	96.70	96.55
Srebrna renta	96.35	96.30
Zlata renta	115.65	115.30
5% marcna renta	100.45	100.40
Akcije narodne banke	990.—	990.—
Kreditne akcije	312.50	312.—
London	119.65	119.65
Srebro	—	—
Napol.	9.51	9.51 1/2
C. kr. cekini	5.68	5.68
Nemške marke	58.70	58.70
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	140 gld. 25 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100 .	185 . 50 .
Ogerska zlata renta 4%	—	112 . 40 .
Ogerska papirna renta 5%	—	100 . 45 .
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	122 . 75 .
Zemlj. obč. avstr. 4 1/4% zlati zast. listi	—	117 . 50 .
Kreditne srečke	100 gld.	190 . 25 .
Rudolfove srečke	10 .	23 . 50 .
Akcije anglo-avstr. banke	120 .	152 . — .
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	—	239 . — .

SVARILO!

Usojamo si p. n. občinstvo uljud o na to opozarjati, da se naša

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava
nikdar odprta

ne prodaja, temveč v belih originalnih zavitkih z modrim tiskom po 1/2 kg, 200 in 100 gramov z našim podpisom in varstveno znamko, ki je tukaj zraven.

Pazil naj se posebno na našo varstveno znamko, kajti občinstvo se skuša slepiti z vsemi mogočimi ponaredbami. Papir, tisek in besedilo se popolnoma ponaredi, same podobne častitega gospoda župnika in naš podpis nimajo ponaredbe. Nikdo naj ne sodi o kakovosti Kathreiner-jeve Kneipp-ove sladne kave, če ni dobil pristne v zavitku z varstveno znamko, ki je tu zraven natisnjena. (1085—1)

Kathreiner-jeve
tovarne za sladno kavo.
Berolin — Dunaj — Monakovo.

Zahvala.

Za dokaze iskrenega sočutja, došle nam od vseh strani povodom nagle smrti našega nepozabrega očeta, deda, pradedu in tasta, brata in strica, gospoda

Andreja Gregorič-a

vpokoj. mestnega in c. kr. sodnega zdravnika, meščana mesta Ljubljanskega, posestnika zlatega križca za zasluge itd.

dalje za lepe vence in mnogobrojno spremstvo do zadnjega počivališča izrekamo vsem najiskrenejšo zahvalo. Osebito nas veže dolžnost, zahvaliti sl. c. kr. priv. strelsko družbo in sl. društvo zdravnikov za korporativno udeležbo pri pogrebu.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1892.

(1095)

Žalujoči ostali.

Oženjen hlapec

brez otrok, z dobrimi spričevali, ki je tudi popolnoma izveden v gospodarskih poslih, se takoj vzprejme. — Povpraša naj: **Marije Terezije cesta št. 12, I. nadstropje.** (1036—2)

Praktikant

ki je več slovenskemu in nemškemu jeziku, vzprejme se takoj v trgovino z manufakturnim blagom. Več se izve pri **Franu Chrobatu v Kranju.** (1091-1)

KARL TILL

Ljubljana, Špitalske ulice št. 10.

Arabska guma, skledice za gumi, tablete za gumi, herbariji, krasopisne predloge, črtala od kavčuka, gosja peresa, škripcna peresa, kreda bela in barvasta, držala za kredo, črtala, črtani listi, brisalne deščice, brisalni gumi, pivnik, predloge za slikanje, kovinska tinta, milimeterski papir, glasbene mape, natorni gumi, natorni papir za risanje, nigrivorin, beležnice, beležne tablice, slikarske ploščice, škarje za papir, lepenka, klejne table, suhe barve, prozorno platno, prozorni papir, čopiči, portfeljni klini, preparacijski zvezki, (1024) strgalni gumi. III. (3)

VIZITNICE

priporoča

NARODNA TISKARNA
v Ljubljani.

KATHREINER-JEVA

Kneipp-ova sladna kava

je

(1086—1)

najboljši primesek k navadni kavi.

Prodaja jo prekupovalcem po originalnih tovarniških cenah

JANEZ LUCKMANN v Ljubljani.

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo:

Dunaj, I., Giselastrasse št. 1, v hiši društva.

Filijala za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefsplatz št. 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dné 30. junija 1891 frank. 117,550.797—
Letni dohodki na premijah in obrestih dne 30. junija 1891 20,725.259—
Izplačitve zavarovalnin in rent in zakupnin itd. za obstanka družstva (1848) 249,311.449—
V poslednji dvanajstmesecni poslovalni perijodi uložilo se je pri društvu za 61,372.000—
novih ponudb, vsled česar znaša skupni znesek za obstanka društva na uloženi ponudbah 1,728,184.555—
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno

Glavna agentura v Ljubljani, na Tržaški cesti št. 3, II. nadstropje pri **Guidu Zescho-tu.** (840—7)

DOBRA KAVA

le s **Kathreiner-Jevo**
Kneipp-ovo
sladno kavo
za primeso.

Dobiva se povsodi.
Pred ponaredbami se svari.
(1084—1)